Wymagania edukacyjne z przedmiotu geografia dla klasy III szkoły branżowej I stopnia

Temat	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
I. Społeczeństwo i gospodarka Polski					
1.1. Stan i rozmieszczenie ludności Polski	– rozumie pojęcie *gęstość zaludnienia*, – wskazuje na mapie Polski co najmniej po dwa regiony o największej i najmniejszej gęstości zaludnienia.	– podaje co najmniej trzy czynniki decydujące o dużej i małej gęstości zaludnienia.	– potrafi obliczyć gęstość zaludnienia, – wyjaśnia na co najmniej czterech przykładach, od czego zależy rozmieszczenie ludności Polski.	– porównuje regiony o różnej gęstości zaludnienia i wskazuje przyczyny tych różnic.	– potrafi wskazać zmiany gęstości zaludnienia w kontekście historycznym na wybranych przykładach regionów Polski.
1.2. Dynamika zaludnienia i ruch naturalny ludności Polski	– podaje co najmniej dwa czynniki wpływające na zmiany liczby ludności po II wojnie światowej, – zna pojęcia *przyrost naturalny* i *przyrost rzeczywisty*.	– potrafi wskazać na mapie województwa o dużym i małym przyroście naturalnym, – opisuje zmiany liczby urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego na podstawie wykresu.	– podaje przyczyny zmian liczby ludności Polski po 1990 r., – wyjaśnia, czym jest przyrost rzeczywisty ludności, – analizuje zmiany współczynnika przyrostu naturalnego oraz zmiany liczby kobiet w wieku prokreacyjnym, – wyjaśnia pojęcie *depopulacja*.	– udowadnia, że model rodziny ma wpływ na zmiany liczby ludności Polski, – wyjaśnia związek między zmianami współczynnika przyrostu naturalnego oraz zmianami liczby kobiet w wieku prokreacyjnym, – analizuje zróżnicowanie przestrzenne przyrostu rzeczywistego Polski.	– wyjaśnia związek między przyrostem rzeczywistym ludności Polski a jej poziomem rozwoju gospodarczego, – analizuje zjawisko depopulacji w powiązaniu z migracjami.
1.3. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne ludności Polski	– rozumie pojęcie *migracja* i podaje co najmniej dwa przykłady migracji Polaków.	– charakteryzuje migracje wewnętrzne i zewnętrzne Polaków, – podaje co najmniej trzy przyczyny migracji zewnętrznych Polaków,	– omawia zróżnicowanie przestrzenne salda migracji wewnętrznych Polaków na podstawie kartogramu, – wymienia co najmniej	– podaje skutki migracji wewnętrznych i zewnętrznych dla Polski, uwzględnia migrantów, którzy przybyli do Polski, – analizuje kierunki	– wyszukuje wiadomości z dostępnych źródeł na temat liczby migrantów i uchodźców, którzy przybyli do Polski w ostatnich latach,

		– rozumie pojęcia *imigracja* i *emigracja*.	cztery kierunki migracji zewnętrznych Polaków.	migracji Polaków w kontekście atrakcyjności wybieranych krajów.	– podaje przyczyny ich przyjazdów.
1.4. Struktura demograficzna ludności Polski	– potrafi odczytać dane z piramidy wieku i płci ludności Polski, – wymienia co najmniej dwie cechy charakterystyczne dla wieku i płci społeczeństwa polskiego, – wymienia co najmniej dwie konsekwencje starzenia się ludności Polski.	– potrafi omówić piramidę wieku i płci ludności Polski z uwzględnieniem okresów wyżów i niżów demograficznych, – dzieli ludność według ekonomicznych grup wieku, – zna tendencję przeciętnej długości trwania życia w Polsce.	– analizuje piramidę płci i wieku ludności Polski, – poprawnie odczytuje z kartogramów regiony o dużym i małym udziale ludności podzielonej według grup ekonomicznych, – zna indeks starości demograficznej dla Polski.	– wyjaśnia przyczyny powojennego wyżu demograficznego oraz potrafi powiązać z nim echo wyżu demograficznego, – analizuje strukturę płci ludności polski z uwzględnieniem współczynnika feminizacji.	– wyjaśnia przyczyny nierównego rozmieszczenia ludności według grup ekonomicznych, – analizuje współczynnik feminizacji dla różnych obszarów Polski.
1.5. Rynek pracy w Polsce	– zna strukturę zatrudnienia w Polsce, – rozumie pojęcia *restrukturyzacja* i *reprywatyzacja*.	– wskazuje na mapie województwa o największej i najmniejszej stopie bezrobocia, – podaje co najmniej trzy przyczyny bezrobocia w Polsce.	– wskazuje tendencje zmian w strukturze zatrudnienia w Polsce, – zna mierniki zróżnicowania rynku pracy i potrafi je scharakteryzować, – podaje co najmniej dwa skutki bezrobocia.	– wskazuje związki między procesami zachodzącymi w polskiej gospodarce a rynkiem pracy, – wyjaśnia regionalne zróżnicowanie stopy bezrobocia, – podaje przykłady wpływu integracji europejskiej i globalizacji na rynek pracy w Polsce.	– odwołuje się do wiedzy historycznej, omawiając zjawiska zachodzące na rynku pracy w Polsce, – ocenia wpływ integracji europejskiej i globalizacji na zmiany zachodzące na rynku pracy w Polsce.
1.6. Urbanizacja i osadnictwo wiejskie w Polsce	– podaje przykłady aglomeracji mono- (co najmniej cztery) i policentrycznych (jeden) w Polsce, – zna kryterium uznania	– podaje co najmniej dwie różnice między miastem a wsią, – wskazuje na mapie przykłady różnych typów	– omawia różnice między aglomeracją mono- i policentryczną na przykładac	– opisuje przebieg procesów urbanizacyjnych w Polsce i wskazuje charakterystyczne dla danego okresu typy miast,	– ocenia zjawisko rewitalizacji na konkretnym przykładzie, – potrafi przedstawić procesy urbanizacyjne przebiegające w Polsce

	jednostki osadniczej za miasto.	aglomeracji.		– wyjaśnia, na czym polega proces rewitalizacji, – wskazuje skutki urbanizacji w polskich miastach.	w porównaniu z innych państwami.
1.7. Zróżnicowanie rozwoju rolnictwa w Polsce	– wymienia co najmniej cztery czynniki rozwoju rolnictwa, – zna pojęcie *okres wegetacyjny*.	– podaje co najmniej trzy rośliny żywieniowe, które zajmują w strukturze upraw największe powierzchnie w Polsce, – wskazuje na mapie co najmniej dwa regiony Polski o sprzyjających warunkach dla rozwoju rolnictwa.	– opisuje wpływ co najmniej czterech czynników na rozwój rolnictwa, – wskazuje na mapie główne obszary upraw i hodowli w Polsce.	– wyjaśnia wpływ czynników pozaprzyrodniczych na rozwój rolnictwa w Polsce, – analizuje strukturę zasiewów i strukturę produkcji zwierzęcej i formułuje wnioski.	– ocenia wpływ przemian gospodarczych zachodzących w Polsce po 1989 roku na rozwój rolnictwa.
1.8. Zmiany strukturalne przemysłu Polski i gospodarka morska	– wymienia po dwa skutki pozytywne i negatywne restrukturyzacji przemysłu, – potrafi wskazać główny kierunek zmian w przemyśle	– potrafi podać co najmniej jeden przykład zmian strukturalnych w polskiej gospodarce, – opisuje konsekwencje restrukturyzacji przemysłu w Polsc	– opisuje zmiany, jakie zaszły w polskim przemyśle po 1989 roku, – wymienia gałęzie przemysłu zaawansowanej technologii, które rozwijają się w Polsce,	– rozumie i wyjaśnia wpływ nakładów na działalność badawczą i rozwojową na rozwój przemysłu zaawansowanej technologii,	– udowadnia, że restrukturyzacja i reprywatyzacja przemysłu w Polsce była niezbędna dla jego dalszego rozwoju.
1.9. Zmiany i zróżnicowanie sieci transportu	– wymienia rodzaje transportu (co najmniej cztery), – potrafi podać zalety i wady co najmniej dwóch rodzajów transportu.	– wymienia co najmniej dwa województwa o dużej gęstości dróg kołowych i kolejowych oraz wskazuje je na mapie, – wskazuje na mapie co najmniej dwa żeglowne odcinki rzek.	– zna wady i zalety różnych rodzajów transportu i odnosi je do transportu Polski, – wskazuje rodzaje transportu odgrywające największą rolę w przewozie pasażerów oraz towarów,	– na podstawie danych statystycznych określa znaczenie poszczególnych rodzajów transportu w przewozie osób i towarów z uwzględnieniem transportu przesyłowego, – wyjaśnia tendencje	– dokonuje oceny, podając racjonalne argumenty, budowy na dnie Bałtyku gazociągu Nord Stream i planowanej odnogi tego gazociągu.

			– rozumie pojęcie *transport intermodalny*.	zmian zachodzących w polskim transporcie.	
2.2. Zróżnicowanie poziomu życia w Polsce	– wymienia co najmniej trzy czynniki wpływające na poziom życia, ~~– podaje co najmniej po dwie zalety i dwie wady życia na wsi i w mieście.~~	– zna elementy składające się na poziom życia i podaje co najmniej po jednym przykładzie ich wpływu na ten poziom, – wymienia co najmniej dwie gminy w Polsce o największych dochodach.	– omawia na podstawie danych dostępnych w podręczniku czynniki wpływające na poziom życia w Polsce – potrafi wskazać przyczyny bogactwa najzamożniejszych gmin w Polsce.	– analizuje na podstawie map i danych w podręczniku warunki życia w poszczególnych regionach Polski i wyjaśnia przyczyny takiego stanu, – formułuje ogólną ocenę na temat poziomu życia w Polsce popartą co najmniej trzema argumentami.	– analizuje zależności między rozwojem gospodarczym regionów Polski a poziomem życia w tych regionach i formułuje wnioski.
2.3. Regionalne zróżnicowanie ubóstwa w Polsce	– zna i rozumie pojęcia *ubóstwo* i *wykluczenie społeczne*, – podaje co najmniej pięć sposobów przeciwdziałania i zapobiegania ubóstwu oraz wykluczeniu społecznemu.	– wskazuje na mapie co najmniej po dwa województwa, w których notowany jest najwyższy i najniższy wskaźnik skrajnego ubóstwa, – zna wpływ wykształcenia na zasięg skrajnego ubóstwa.	– wymienia czynniki, które wpływają na zjawisko ubóstwa i odnosi je do województw, w których ten wskaźnik jest wysoki, – wyjaśnia, na czym polega wykluczenie cyfrowe i podaje sposoby przeciwdziałania takiemu wykluczeniu.	– wyjaśnia, w odniesieniu do różnych cech demograficzno-ekonomicznych społeczeństwa, zróżnicowanie przestrzenne poziomu ubóstwa w Polsce, – proponuje sposoby przeciwdziałania ubóstwu w odniesieniu do województw o wysokim wskaźniku skrajnego ubóstwa.	– na podstawie posiadanej wiedzy na temat starzenia się społeczeństwa polskiego formułuje prognozę dotyczącą zmian wartości wskaźnika skrajnego ubóstwa w ciągu najbliższych lat.
2.5. Działania na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego	– rozumie pojęcia *partycypacja społeczna* i *budżet obywatelski*, – podaje choć jeden przykład partycypacji społecznej w regionie, w	– wymienia co najmniej trzy cele rozwoju lokalnego i regionalnego, – podaje przykłady wykorzystania budżetu obywatelskiego przez	– podaje co najmniej cztery przykłady czynników wpływających na rozwój lokalny i regionalny, – opisuje dwie ścieżki	– analizuje czynniki rozwoju lokalnego i regionalnego i odnosi je do swojego miejsca zamieszkania lub regionu.	– ocenia rolę konsultacji społecznych i budżetu obywatelskiego w życiu polityczno-społecznym i gospodarczym lokalnych społeczności.

	którym mieszka.	lokalne społeczności.	partycypacji społecznej.		
III. Przyrodnicze uwarunkowania gospodarczej działalności człowieka					
3.1. Przyrodnicze uwarunkowania rolnictwa	– rozumie pojęcia *żyzność gleby* i *okres wegetacyjny*, – wymienia co najmniej dwa czynniki, od których zależą warunki rozwoju rolnictwa.	– wymienia i pokazuje na mapie co najmniej po dwa regiony na świecie o dobrych i złych warunkach rozwoju rolnictwa, – podaje przykłady gleb o dużej żyzności.	– podaje przykłady, jak klimat, ukształtowanie powierzchni, żyzność gleb i zasoby wodne wpływają na rozwój rolnictwa i wskazuje na mapie przykłady regionów, gdzie możemy zaobserwować ten wpływ.	– wyjaśnia przyczyny zróżnicowania warunków rozwoju rolnictwa na świecie, – analizuje obszary katastrof ekologicznych spowodowanych przez rolniczą działalność człowieka i formułuje wnioski, – opisuje, jak warunki przyrodnicze wpływają na rozwój rolnictwa w regionie, w którym mieszka.	– udowadnia, że rolnictwo jest sektorem gospodarki w największym stopniu uzależnionym od środowiska przyrodniczego.
3.2. Wpływ surowców mineralnych na rozwój przemysłu i handel zagraniczny	– nazywa główny surowiec energetyczny Polski – węgiel kamienny, – wymienia co najmniej trzy kraje wydobywające ropę naftową.	– na podstawie mapy w podręczniku podaje nazwy państw wydobywających węgiel kamienny i brunatny w Europie, – wie, że surowce eksportują przede wszystkim kraje słabiej rozwinięte gospodarczo.	– charakteryzuje strukturę importu i eksportu wybranych państw na podstawie diagramów w podręczniku, – wyjaśnia przyczyny spadku wydobycia węgla kamiennego.	– analizuje wydobycie surowców mineralnych i wskazuje ich wpływ na rozwój przemysłu, – wyjaśnia przyczyny spadku znaczenia przemysłu ciężkiego w gospodarce.	– wyjaśnia znaczenie wydobycia ropy naftowej dla rozwoju gospodarki w krajach ją wydobywających i krajach, które ją przetwarzają.
3.3. Pokonywanie przyrodniczych ograniczeń w działalności gospodarczej człowieka. Rozwój zrównoważony	– zna i rozumie pojęcia *system przyrodniczy*, *rozwój zrównoważony* i *konsumpcjonizm*, – wymienia co najmniej trzy zmiany w środowisku przyrodniczym, które są dziełem człowieka.	– zna i rozumie pojęcie *antropopresja*, – podaje co najmniej dwa przykłady antropopresji, – wymienia co najmniej cztery cele zrównoważonego rozwoju.	– opisuje zmiany zachodzące w gospodarce i ich wpływ na stan środowiska przyrodniczego, – podaje przykłady działań zmierzających do zmian relacji człowiek – środowisko (CZR).	~~– udowadnia na podstawie posiadanych informacji zmieniającą się rolę czynników przyrodniczych w rozwoju gospodarczym,~~ – wskazuje działania, które może podjąć w życiu codziennym, by przyczynić się do	– dyskutuje na temat skutków wprowadzanych przez człowieka zmian w środowisku przyrodniczym.

				realizacji wybranych celów zrównoważonego rozwoju.	
IV. Relacje człowiek – środowisko geograficzne					
4.1. Wpływ działalności człowieka na powstawanie smogu	– zna i rozumie pojęcie *smog*, – wymienia co najmniej po jednym miejscu w Polsce i na świecie, gdzie jest zła jakość powietrza.	– wymienia rodzaje działalności człowieka, które przyczyniają się do powstawania smogu, – podaje co najmniej trzy działania antysmogowe.	– analizuje schemat przedstawiający powstawanie smogu, – podaje dwa typy smogu, – wymienia co najmniej dwa skutki oddychania toksycznym powietrzem.	– wyjaśnia różnice między smogiem typu londyńskiego i typu Los Angeles, – analizuje przestrzenne zróżnicowanie średniego stężenia pyłów PM 2,5 i wyjaśnia przyczyny złego stanu powietrza.	– proponuje sposoby zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza oraz działania, które może podjąć każdy uczeń na co dzień, by powietrze w najbliższej okolicy było czystsze.
4.2. Wpływ wielkich inwestycji hydrologicznych na środowisko geograficzne	– podaje przykład wielkiej inwestycji hydrologicznej, – wymienia co najmniej dwa powody budowy zapory na rzece.			– ocenia korzyści i negatywny wpływ wielkich inwestycji hydrologicznych na środowisko geograficzne ~~na przykładzie Zapory Trzech Przełomów na Jangcy.~~	– wyszukuje w dostępnych źródłach informacji o innych wielkich inwestycjach hydrologicznych i porównuje skutki ich powstania.
4.3. Wpływ działalności rolniczej na środowisko przyrodnicze (erozja, wylesianie, pustynnienie)	– rozumie pojęcia: *erozja*, *deforestacja*, *pustynnienie* i *rekultywacja*, – wymienia co najmniej trzy przyczyny degradacji gleb.	– wymienia co najmniej dwa skutki degradacji gleb, – wskazuje na mapie położenie co najmniej dwóch obszarów o zdegradowanych glebach, – opisuje, jak powstaje lej depresyjny.	– wymienia rodzaje erozji gleb, – podaje przykłady obszarów, na których zmiana stosunków wodnych doprowadziła do degradacji gleb, – wyjaśnia, w jaki sposób zmiana stosunków wodnych na danym obszarze wpływa na stan gleby.	– analizuje na przykładach ze świata i z Polski wpływ działalności rolniczej, w tym ~~płodozmianu~~ i monokultury rolnej, chemizacji i mechanizacji rolnictwa, melioracji i nadmiernego wypasu zwierząt, na środowisko przyrodnicze, – wskazuje sposoby przywracania wartości użytkowej zdegradowanej gleby.	– wyszukuje w dostępnych źródłach informacji, jak działalność człowieka w najbliższej okolicy wpływa na stan środowiska przyrodniczego, – dokonuje oceny wpływu działalności człowieka na środowisko w najbliższej okolicy.

4.4. Wpływ działalności górniczej na środowisko przyrodnicze. Rekultywacja terenów pogórniczych	– podaje przynajmniej dwa przykłady działań człowieka zmniejszające negatywne skutki górnictwa.	– podaje co najmniej trzy przykłady skutków wydobycia surowców mineralnych, – rozumie pojęcie *lej depresyjny*.	– zna i wymienia metody rekultywacji terenów pogórniczych, – wskazuje na mapie świata i Polski obszary przekształcone przez górnictwo.	– analizuje przekrój geologiczny z okolic Bełchatowa i wyjaśnia mechanizm tworzenia się leja depresyjnego, – wyjaśnia wpływ górnictwa na środowisko przyrodnicze na przykładzie odkrywkowych i głębinowych kopalni w Polsce i na świecie.	– analizuje i ocenia działania podjęte w celu rekultywacji terenów pogórniczych, – proponuje inne rozwiązania niż podane w podręczniku.
4.5. Degradacja krajobrazu kulturowego	– rozumie pojęcie *krajobraz kulturowy*, – podaje przykłady co najmniej trzech krajobrazów kulturowych.	– rozumie pojęcie *rewitalizacja*, – podaje przykłady rewitalizacji w miastach polskich, – wymienia elementy krajobrazu kulturowego, – podaje cel, w jakim została stworzona Lista światowego dziedzictwa UNESCO.	– podaje co najmniej cztery zjawiska występujące na obszarach zdegradowanych, – opisuje wpływ rozwoju turystyki masowej na krajobraz kulturowy, – podaje co najmniej cztery przykłady niematerialnego dziedzictwa kulturowego.	– wyjaśnia rolę planowania przestrzennego w kształtowaniu i ochronie krajobrazu kulturowego, – uzasadnia konieczność przeciwdziałania degradacji krajobrazu kulturowego.	– analizuje proces rewitalizacji krajobrazu kulturowego i wskazuje skutki społeczno-gospodarcze tego procesu.
4.6. Proekologiczne sposoby rozwiązywania konfliktów człowiek – środowisko	– wymienia trzy źródła konfliktów interesów człowiek – środowisko, – podaje co najmniej dwa przykłady konfliktów interesów człowiek – środowisko.	– identyfikuje konflikty interesów w relacjach człowiek – środowisko, – podaje co najmniej dwa przykłady proekologicznych rozwiązań w działalności człowieka.	– na podstawie mapy w podręczniku analizuje przebieg trasy Via Baltica i wyjaśnia, na czym w tym przypadku polega konflikt interesów człowiek – środowisko, – podaje cechy proekologicznego rolnictwa,	– uzasadnia, że świadomość ekologiczna odgrywa ważną rolę przy rozwiązywaniu konfliktów człowiek – środowisko, – podaje przykład konfliktu człowiek – środowisko w najbliższym otoczeniu, analizuje ten	– dokonuje analizy czynników wpływających na rozwiązywanie konfliktów człowiek – środowisko w odniesieniu do potrzeb ludzi żyjących tu i teraz oraz przyszłych pokoleń.

			– zna i wymienia przykłady proekologicznych rozwiązań w przemyśle i usługach.	konflikt i wskazuje możliwe rozwiązania,	